

- Rēgia Solis erat sublīmibus alta columnīs,
clāra micante aurō flammāsque imitante pyrōpō,
cuius ebur nitidum fastīgia summa tegēbat,
argentī biforēs radiābant lūmine valvae.
- 5 māteriam superābat opus: nam Mulciber illic
aequora caelārat mediās cingentia terrās
terrārumque orbem caelumque, quod imminet orbī.
caeruleōs habet unda deōs, Trītōna canōrum
Prōteaque ambiguum ballaenārumque prementem
- 10 Aegaeōna suīs inmānia terga lacertīs
Dōridaque et nātās, quārum pars nāre vidētur,
pars in mōle sedēns viridīs siccāre capillōs,
pisce vehī quaedam: faciēs nōn omnibus ūna,
nōn dīversa tamen, quālem decet esse sorōrum.
- 15 terra virōs urbēsque gerit silvāsque ferāsque
flūminaque et nymphās et cētera nūmina rūris.
haec super inposita est caelī fulgentis imāgō,
signaque sex foribus dextrīs totidemque sinistrīs.
- Quō simul adclīvī Clymenēia līmite prōlēs
- 20 vēnit et intrāvit dubitātī tēcta parentis,
prōtinus ad patriōs sua fert vestīgia vultūs
cōnsistitque procul; neque enim propiōra ferēbat
lūmina: purpureā vēlātus veste sedēbat
in soliō Phoebus clārīs lūcente smaragdīs.
- 25 ā dextrā laevāque Diēs et Mēnsis et Annus

Saeculaque et positae spatiis aequalibus Hōrae
 Vērque novum stābat cinctum flōrente coronā,
 stābat nūda Aestās et spīcea sēta gerēbat,
 stābat et Autumnus calcātis sordidus ūvīs
 30 et glaciālis Hiems cānōs hirsūta capillōs.
 Ipse locō medius rērum novitāte paventem
 Sōl oculīs iuvenem, quibus adspicit omnia, vīdit
 ‘quae’ que ‘viae tibi causa? quid hāc’ ait ‘arce petīstī,
 prōgeniēs, Phaethōn, haud īnfitianda parentī?’
 35 ille refert: ‘ō lūx inmēnsī pūblica mundī,
 Phoebe pater, sī dās ūsum mihi nōminis huius,
 nec falsā Clymenē culpam sub imāgine cēlat,
 pignora dā, genitor, per quae tua vērā propāgō
 crēdar, et hunc animīs errōrem dētrahe nostrīs!’
 40 dīxerat, at genitor circum caput omne micantēs
 dēposuit radiōs propiusque accēdere iussit
 amplexūque datō ‘nec tū meus esse negārī
 dignus es, et Clymenē vērōs’ ait ‘ēdidit ortūs,
 quōque minus dubitēs, quodvīs pete mūnus, ut illud
 45 mē tribuente ferās! prōmissī testis adēsto
 dīs iūranda palūs, oculīs incognita nostrīs!’
 vix bene dēsierat, currus rogat ille paternōs
 inque diem ālipedum iūs et moderāmen equōrum.
 Paenituit iūrāsse patrem: quī terque quaterque
 50 concutiēns inlūstre caput ‘temerāria’ dīxit

'vōx mea facta tua est; utinam prōmissa licēret
 nōn dare! cōnfiteor, solum hoc tibi, nāte, negārem.
 dissuādēre licet: nōn est tua tūta voluntās!
 magna petis, Phaethōn, et quae nec vīribus istīs
 55 mūnera conveniant nec tam puerilibus annīs:
 sors tua mortālīs, nōn est mortāle, quod optās.
 plūs etiam, quam quod superīs contingere possit,
 nescius adfectās; placeat sibi quisque licēbit,
 nōn tamen igniferō quisquam cōsistere in axe
 60 mē valet exceptō; vastī quoque rētor Olympī,
 quī fera terribilī iaculātur fulmina dextrā,
 nōn agat hōs currūs: et quid Iove maius habēmus?
 ardua prīma via est et quā vix māne recentēs
 ēnītuntur equī; mediō est altissima caelō,
 65 unde mare et terrās ipsī mihi saepe vidēre
 fit timor et pavidā trepidat formīdine pectus;
 ultima prōna via est et eget moderāmine certō:
 tunc etiam quae mē subiectīs excipit undīs,
 nē ferar in praeceps, Tēthys solet ipsa verērī.
 70 adde, quod adsiduā rapitur vertīgine caelum
 sīderaue alta trahit celerīque volūmine torquet.
 nītor in adversum, nec mē, quī cētera, vincit
 inpetus, et rapidō contrārius ēvehor orbī.
 finge datōs currūs: quid agēs? poterisne rotātīs
 75 obuius ire polīs, nē tē citus auferat axis?

forsitan et lūcōs illīc urbēsque deōrum
 concipiās animō dēlūbraque dītia dōnīs
 esse: per īnsidiās iter est fōrmāsque ferārum!
 utque viam teneās nūllōque errōre trahāris,
 80 per tamen adversī gradiēris cornua taurī
 Haemoniōsque arcūs violentīque ōra Leōnis
 saevaue circuitū curvantem bracchia longō
 Scorpion atque aliter curvantem bracchia Cancrum.
 nec tibi quadripedēs animōsōs ignibus illīs,
 85 quōs in pectore habent, quōs ōre et nārībus efflant,
 in prōmptū regere est: vix mē patiuntur, ubi ācrēs
 incaluēre animī cervīxque repugnat habēnīs.—
 at tū, fūnestī nē sim tibi mūneris auctor,
 nāte, cavē, dum rēsque sinīt tua corrige vōta!
 90 scīlicet ut nostrō genitum tē sanguine crēdās,
 pignora certa petis: dō pignora certa timendō
 et patriō pater esse metū probor. adspice vultūs
 ecce meōs; utinamque oculōs in pectora possēs
 īnserere et patriās intus dēprēndere cūrās!
 95 dēnique quidquid habet dīves, circumspice, mundus
 eque tot ac tantīs caelī terraeque marisque
 posce bonīs aliquid; nūllam patiēre repulsam.
 dēprecor hoc ūnum, quod vērō nōmine poena,
 nōn honor est: poenam, Phaethōn, prō mūnere poscis!
 100 quid mea colla tenēs blandīs, ignāre, lacertīs?

nē dubitā! dabitur (Stygiās iūrāvimus undās),
quodcumque optāris; sed tū sapientius optā!'

Fīnierat monitus; dictīs tamen ille repugnat
prōpositumque premit flagratque cupīdine currūs.

105 ergō, quā licuit, genitor cūctātus ad altōs
dēdūcit iuvenem, Vulcānia mūnera, currūs.
aureus axis erat, tēmō aureus, aurea summae
curvātūra rotae, radiōrum argenteus ōrdō;
per iuga chrȳsolithī positaque ex ōrdine gemmae
110 clāra repercussō reddēbant lūmina Phoebō.

Dumque ea magnanimus Phaethōn mīrātur opusque
perspicit, ecce vigil nitidō patefēcit ab ortū
purpureās Aurōra forēs et plēna rosārum
ātria: diffugiunt stēllae, quārum agmina cōgit

115 Lūcifer et caelī statiōne novissimus exit.

Quem petere ut terrās mundumque rubēscere vīdit
cornuaque extrēmae velut ēvānēscere lūnae,
iungere equōs Tītān vēlōcibus imperat Hōrīs.
iussa deae celerēs peragunt ignemque vomētēs,

120 ambrosiae sūcō saturōs, praesēpibus altīs
quadripedēs dūcunt adduntque sonantia frēna.
tum pater ōra suī sacrō medicāmine nātī
contigit et rapidae fēcit patientia flammae
inposuitque comae radiōs praesāgaque lūctus
125 pectore sollicitō repetēns suspīria dīxit:

‘sī potes hīs saltem monitīs pārēre parentīs
 parce, puer, stimulīs et fortius ūtere lōrīs!
 sponte suā properant, labor est inhibēre volentēs.
 nec tibi dērēctōs placeat via quīnque per arcūs!
 130 sectus in oblīquum est lātō curvāmine līmes,
 zōnārumque trium contentus fīne polumque
 effugit austrālem iūctamque aquilōnibus arctōn:
 hāc sit iter—manifesta rotae vestīgia cernēs—
 utque ferant aequōs et caelum et terra calōrēs,
 135 nec preme nec summum mōlīre per aethera currum!
 altius ēgressus caelestia tēcta cremābis,
 īferius terrās; mediō tūtissimus ībis.
 neu tē dexterior tortum dēclīnet ad Anguem,
 nēve sinisterior pressam rota dūcat ad Āram,
 140 inter utrumque tenē! Fortūnae cētera mandō,
 quae iuvet et melius quam tū tibi cōnsulat optō.
 dum loquor, Hesperīō positās in lītore mētās
 ūmida nox tetigit; nōn est mora libera nōbīs!
 poscimus: effulget tenebrīs Aurōra fugātis.
 145 corripe lōra manū, vel, sī mūtābile pectus
 est tibi, cōnsiliīs, nōn curribus ūtere nostrīs!
 dum potes et solidīs etiamnum sēdibus adstās,
 dumque male optātōs nōndum premis īncius axēs,
 quae tūtus spectēs, sine mē dare lūmina terrīs!’
 150 Occupat ille levem iuvenālī corpore currum

statque super manibusque levēs contingere habēnās
gaudet et invītō grātēs agit inde parentī.

Intereā volucrēs Pyroīs et Eōus et Aethōn,
Solis equī, quārtusque Phlegōn hinnītibus aurās
155 flammiferīs inplent pedibusque repāgula pulsan.
quae postquam Tēthys, fātōrum ignāra nepōtis,
reppulit, et facta est inmēnsī cōpia caelī,
corripuēre viam pedibusque per āera mōtīs
obstantēs scindunt nebulās pennīsque levātī
160 praetereunt ortōs īsdem dē partibus Eurōs.
sed leve pondus erat nec quod cognōscere possent
Solis equī, solitaque iugum gravitāte carēbat;
utque labant curvae iūstō sine pondere nāvēs
perque mare īstabilēs nimīa levitāte feruntur,
165 sīc onere adsuētō vacuus dat in āera saltūs
succutiturque altē similisque est currus inānī.

Quod simulac sēnsēre, ruunt trītumque relinquunt
quadriiugī spatium nec quō prius ōrdine currunt.
ipse pavet nec quā commissās flectat habēnās
170 nec scit quā sit iter, nec, sī sciat, imperet illīs.
tum prīmum radiīs gelidī caluēre Triōnēs
et vetitō frūstrā temptārunt aequore tinguī,
quaeque polō posita est glaciālī proxima Serpēns,
frīgore pigra prius nec formīdābilis ūllī,
175 incaluit sūmpsitque novās fervōribus irās;

tē quoque turbātum memorant fūgisse, Boōtē,
quamvis tardus erās et tē tua plaustra tenēbant.

Ut vērō summō dēspexit ab aethere terrās
īnfēlix Phaethōn penitus penitusque iacentēs,
180 palluit et subitō genua intremuēre timōre
suntque oculīs tenebrae per tantum lūmen abortae,
et iam mallet equōs numquam tetigisse paternōs,
iam cognōsse genus piget et valuisse rogandō,
iam Meropis dīcī cupiēns ita fertur, ut ācta
185 praecipitī pīnus boreā, cui victa remīsīt
frēna suus rēctor, quam dīs vōtisque relīquit.
quid faciat? multum caelī post terga relictum,
ante oculōs plūs est: animō mētītur utrumque
et modo, quōs illī fātum contingere nōn est,
190 prōspicit occāsūs, interdum respicit ortūs,
quidque agat ignārus stupet et nec frēna remittit
nec retinēre valet nec nōmina nōvit equōrum.
sparsa quoque in variō passim mīrācula caelō
vastārumque videt trepidus simulācra ferārum.
195 est locus, in geminōs ubi bracchia concavat arcus
Scorpius et caudā flexīsque utrimque lacertīs
porrigit in spatium signōrum membra duōrum:
hunc puer ut nigrī madidum sūdōre venēnī
vulnera curvātā minitantem cuspide vīdit,
200 mentis inops gelidā formīdine lōra remīsīt.

Quae postquam summum tetigēre iacentia tergum,
 exspatiantur equī nūllōque inhibente per aurās
 ignōtae regiōnis eunt, quāque inpetus ēgit,
 hāc sine lēge ruunt altōque sub aethere fixīs
 205 incursant stēllīs rapiuntque per āvia currum
 et modo summa petunt, modo per dēclīve viāsque
 praecipitēs spatiō terrae propiōre feruntur,
 īnferiusque suīs frāternōs currere Lūnā
 admīrātur equōs, ambustaque nūbila fūmant.
 210 corripitur flammīs, ut quaeque altissima, tellūs
 fissaque agit rīmās et sūcīs āret adēemptīs;
 pābula cānescunt, cum frondibus ūritur arbor,
 māteriamque suō praebet seges ārida damnō.
 parva queror: magnae pereunt cum moenibus urbēs,
 215 cumque suīs tōtās populīs incendia gentīs
 in cinerem vertunt; silvae cum montibus ārdent;
 ārdet Athos Taurusque Cilix et Tmōlus et Oetē
 et tum sicca, prius crēberrima fontibus, Īdē
 virgineusque Helicōn et nōndum Oeagrius Haemus:
 220 ārdet in inmēsum geminātīs ignibus Aetnē
 Parnāsōsque biceps et Eryx et Cynthus et Othrys
 et tandem nivibus Rhodopē caritūra Mimāsque
 Dindymaque et Mycalē nātusque ad sacra Cithaerōn.
 nec prōsunt Scythiae sua frīgora: Caucasus ārdet
 225 Ossaque cum Pindō maiorque ambōbus Olympus

āeriaeque Alpēs et nūbifer Appennīnus.

- Tum vērō Phaethōn cūnctīs ē partibus orbem
adspicit accēsum nec tantōs sustinet aestūs
ferventisque aurās velut ē fornāce profundā
230 ōre trahit currūsque suōs candēscere sentit;
et neque iam cinerēs ēiectātamque favillam
ferre potest calidōque involvitur undique fūmō,
quōque eat aut ubi sit, piceā cālīgine tēctus
nescit et arbitriō volucrum raptātur equōrum.
- 235 Sanguine tum crēdunt in corpora summa vocātō
Aethiopum populōs nigrum trāxisse colōrem;
tum facta est Libyē raptīs ūmōribus aestū
ārida, tum nymphae passīs fontēsque lacūsque
dēflēvere comīs; quaerit Boeōtia Dircēn,
240 Argos Amŷmōnēn, Ephyrē Pīrēnidas undās;
nec sortīta locō distantēs flūmina rīpās
tūta manent: mediīs Tanais fūmāvit in undīs
Pēnēōsque senex Teuthrantēusque Caīcus
et celer Ismēnōs cum Phēgīāco Erymanthō
245 ārsūrusque iterum Xanthōs flāvusque Lycormās,
quīque recurvātis lūdit Maeandrōs in undīs,
Mygdoniusque Melās et Taenarius Eurōtās.
ārsit et Euphrātēs Babylōnius, ārsit Orontēs
Thermōdōnque citus Gangēsque et Phāsīs et Hister;
250 aestuat Alphēōs, rīpae Sperchēidēs ārdent,

quodque suō Tagus amne vehit, fluit ignibus aurum,
 et, quae Maeoniās celebrābant carmine rīpās
 flūmineae volucrēs, mediō caluēre Caystrō;
 Nīlus in extrēmum fūgit perterritus orbem
 255 occuluitque caput, quod adhūc latet: ōstia septem
 pulverulenta vacant, septem sine flūmine vallēs.
 fors eadem Ismariōs Hebrum cum Strȳmone siccāt
 Hesperīosque amnēs, Rhēnum Rhodanumque Padumque
 cuique fuit rērum prōmissa potentia, Thybrīn.
 260 dissilit omne solum, penetratque in Tartara rīmīs
 lūmen et īnfernū terret cum coniuge rēgem;
 et mare contrahitur siccaeque est campus harēnae,
 quod modo pontus erat, quōsque altum tēxerat aequor,
 existunt montēs et sparsās Cȳcladas augent.
 265 īma petunt piscēs, nec sē super aequora curvī
 tollere cōsuētās audent delphīnēs in aurās;
 corpora phōcārum summō resupīna profundō
 exanimāta natant: ipsum quoque Nērea fāma est
 Dōridaque et nātās tepidīs latuisse sub antrīs.
 270 ter Neptūnus aquīs cum torvō bracchia vultū
 exserere ausus erat, ter nōn tulit āeris ignēs.
 Alma tamen Tellūs, ut erat circumdata pontō,
 inter aquās pelagī contractōsque undique fontēs,
 quī sē condiderant in opācae vīscera mātīs,
 275 sustulit oppressōs collō tenus ārida vultus

opposuitque manum frontī magnōque tremōre
 omnia concutiēns paulum subsēdit et infrā,
 quam solet esse, fuit frāctāque ita vōce locūta est:
 ‘sī placet hoc meruīque, quid ō tua fulmina cessant,
 280 summe deum? liceat peritūrae vīribus ignis
 igne perīre tuō clādemque auctōre levāre!
 vix equidem faucēs haec ipsa in verba resolvō;
 (presserat ōra vapor) ‘tostōs ēn adspice crīnēs
 inque oculīs tantum, tantum super ōra favillae!
 285 hōsne mihi frūctūs, hunc fertilitātis honōrem
 officiūque refers, quod aduncī vulnera arātrī
 rastrōrumque ferō tōtōque exerceor annō,
 quod pecorī frondēs alimentaue mītia, frūgēs
 hūmānō generī, vōbīs quoque tūra ministrō?
 290 sed tamen exitium fac mē meruisse: quid undae,
 quid meruit frāter? cūr illī trādita sorte
 aequora dēcrēscunt et ab aethere longius absunt?
 quodsī nec frātris nec tē mea grātia tangit,
 at caelī miserēre tuī! circumspice utrumque:
 295 fūmat uterque polus! quōs sī vitiāverit ignis,
 ātria vestra ruent! Atlās ēn ipse labōrat
 vixque suīs umerīs candentem sustinet axem!
 sī freta, sī terrae pereunt, sī rēgia caelī,
 in chaos antīquum cōfundimur! ēripe flammīs,
 300 sī quid adhūc superest, et rērum cōnsule summae!’

Dīxerat haec Tellūs: neque enim tolerāre vapōrem
ulterius potuit nec dīcere plūra suumque
rettulit os in sē propiōraque manibus antra;
at pater omnipotēns, superōs testātus et ipsum,
305 quī dederat currus, nisi opem ferat, omnia fātō
interitūra gravī, summam petit arduus arcem,
unde solet nūbēs lātīs indūcere terrīs,
unde movet tonitrūs vibrātaque fulmina iactat;
sed neque quās posset terrīs indūcere nūbēs
310 tunc habuit, nec quōs caelō dēmitteret imbrēs:
intonat et dextrā librātum fulmen ab aure
mīsīt in aurīgam pariterque animāque rotīsque
expulit et saevīs conpescuit ignibus ignēs.
cōnsternantur equī et saltū in contrāria factō
315 colla iugō ēripiunt abruptaque lōra relinquunt:
illīc frēna iacent, illīc tēmōne revulsus
axis, in hāc radiī frāctārum parte rotārum
sparsaque sunt lātē lacerī vestīgia currūs.

At Phaethōn rutilōs flammā populante capillōs
320 volvitur in praeceps longōque per āera tractū
fertur, ut interdum dē caelō stēlla serēnō
etsī nōn cecidit, potuit cecidisse vidērī.
quem procul ā patriā dīversō maximus orbe
excipit Ēridanus fūmantiaque abluit ōra.
325 Nāides Hesperiae trifidā fūmantia flamma

corpora dant tumulō, signant quoque carmine saxum:
hic : sitvs : est : phaethōn : cvrrvs : avrīga : paternī
qvem : sī : nōn : tenvit : magnīs : tamen : excidit : avsis

- Nam pater obductōs lūctū miserābilis aegrō
330 condiderat vultūs, et, sī modo crēdimus, ūnum
īsse diem sine sōle ferunt: incendia lūmen
praebebant aliquisque malō fuit ūsus in illō.
at Clymenē postquam dīxit, quaecumque fuērunt
in tantīs dīcenda malīs, lūgubris et āmēns
335 et laniāta sinūs tōtum percēnsuit orbem
exanimēsque artūs prīmō, mox ossa requirēns
repperit ossa tamen peregrīnā condita rīpa
incubuitque locō nōmenque in marmore lectum
perfūdīt lacrimīs et apertō pectore fōvit.
340 nec minus Hēliadēs flētūs et, inānia mortī
mūnera, dant lacrimās, et caesae pectora palmīs
nōn audītūrum miserās Phaethonta querellās
nocte diēque vocant adsternunturque sepulcrō.
lūna quater iūctīs inplērat cornibus orbem;
345 illae mōre suō (nam mōrem fēcerat ūsus)
plangōrem dederant: ē quis Phaethūsa, sorōrum
maxima, cum vellet terrā prōcumbere, quæta est
dēriguisse pedēs; ad quam cōnāta venīre
candida Lampetiē subitā rādīce retenta est;
350 tertia, cum crīnem manibus laniāre parāret,

āvellit frondēs; haec stīpite crūra tenērī,
 illa dolet fierī longōs sua bracchia rāmōs,
 dumque ea mīrantur, conplectitur inguina cortex
 perque gradūs uterum pectusque umerōsque manūsque
 355 ambit, et exstābant tantum ōra vocantia mātrem.
 quid faciat māter, nisi, quō trahat inpetus illam,
 hūc eat atque illūc et, dum licet, ōsacula iungat?
 nōn satis est: truncīs āvellere corpora temptat
 et tenerōs manibus rāmōs abrumpit, at inde
 360 sanguineae mānant tamquam dē vulnere guttae.
 ‘parce, precor, māter,’ quaecumque est saucia, clāmat,
 ‘parce, precor: nostrum lacerātur in arbore corpus
 iamque valē’—cortex in verba novissima vēnit.
 inde fluunt lacrimae, stillātaque sōle rigēscunt
 365 dē rāmīs ēlectra novīs, quae lūcidus amnis
 excipit et nuribus mittit gestanda Latīnīs.

Adfuit huic mōnstrō prōlēs Sthenelēia Cycnus,
 quī tibi māternō quamvīs ā sanguine iūctūs,
 mente tamen, Phaethōn, propior fuit. ille relictō
 370 (nam Ligurum populōs et magnās rēxerat urbēs)
 imperiō rīpās viridēs amnemque querellīs
 Ēridanum inplērat silvamque sorōribus auctam,
 cum vōx est tenuāta virō cānaeque capillōs
 dissimulant plūmae collumque ā pectore longē
 375 porrigitur digitōsque ligat iūctūra rubentis,

penna latus vēlat, tenet os sine acūmine rōstrum.
fit nova Cynus avīs nec sē caelōque Iovīque
crēdit, ut iniūstē missī memor ignis ab illō;
stāgna petit patulōsque lacūs ignemque perōsus
380 quae colat ēlēgit contrāria flūmina flammīs.

Squālidus intereā genitor Phaethontis et expers
ipse suī decorīs, quālis, cum dēficit orbem,
esse solet, lūcemque ōdit sēque ipse diemque
datque animum in lūctūs et lūctibus adicit īram
385 officiumque negat mundō. ‘satis’ inquit ‘ab aevī
sors mea prīncipiīs fuit inrequiēta, pigetque
āctōrum sine fine mihī, sine honōre labōrum!
quīlibet alter agat portantēs lūmina currūs!
sī nēmō est omnēsque deī nōn posse fatentur,
390 ipse agat ut saltem, dum nostrās temptat habēnās,
orbātūra patrēs aliquandō fulmina pōnat!
tum sciet ignipedum vīrēs expertus equōrum
nōn meruisse necem, quī nōn bene rēxerit illōs.’

Tālia dīcentem circumstant omnia Sōlem
395 nūmina, nēve velit tenebrās inducere rēbus,
supplice vōce rogant; missōs quoque Iuppiter ignēs
excūsat precibusque minās rēgāliter addit.
colligit āmentēs et adhūc terrōre paventēs
Phoebus equōs stimulōque dolēns et verbere saevit
400 (saevit enim) nātumque obiectat et inputat illīs.

At pater omnipotēns ingentia moenia caelī
circuit et, nē quid labefactum vīribus ignis
corruat, explōrat. quae postquam firma suīque
rōboris esse videt, terrās hominumque labōrēs
405 perspicit. Arcadiae tamen est inpēnsior illī
cūra suae: fontēsque et nōndum audentia lābī
flūmina restituit, dat terrae grāmina, frondēs
arboribus, laesāsque iubet revirēscere silvās.
dum redit itque frequēns, in virgine Nōnācrīnā
410 haesit, et acceptī caluēre sub ossibus ignēs.
nōn erat huius opus lānam mollīre trahendō
nec positū variāre comās; ubi fībula vestem,
vitta coercuerat negligētōs alba capillōs;
et modo lēve manū iaculum, modo sūmpserat arcum,
415 mīles erat Phoebēs: nec Maenalōn attigit ūlla
grātior hāc Triviae; sed nūlla potentia longa est.

Uterius mediō spatium sōl altus habēbat,
cum subit illa nemus, quod nūlla cecīderat aetās;
exuit hīc umerō pharetram lentōsque retendit
420 arcūs inque solō, quod tēxerat herba, iacēbat
et pictam positā pharetram cervīce premēbat.
Iuppiter ut vīdit fessam et cūstōde vacantem,
‘hoc certē fūrtum coniūnx mea nesciet’ inquit,
‘aut sī rescierit, sunt, ō sunt iūrgia tantī!’
425 prōtinus induitur faciem cultumque Diānae

atque ait: 'ō comitum, virgō, pars ūna meārum,
 in quibus es vēnāta iugīs?' dē caespite virgō
 sē levat et 'salvē nūmen, mē iūdice' dīxit,
 'audiat ipse licet, maius Iove.' rīdet et audit
 430 et sibi praeferri sē gaudet et ōscula iungit,
 nec moderāta satis nec sīc ā virgine danda.
 quā vēnāta foret silvā, nārrāre parantem
 impedit amplexū nec sē sine crīmine prōdit.
 illa quidem contrā, quantum modo fēmina posset
 435 (adspicerēs utinam, Sātūrnīa, mītiōr essēs),
 illa quidem pugnat, sed quem superāre puella,
 quisve Iovem poterat? superum petit aethera victor
 Iuppiter: huic odiō nemus est et cōnschia silva;
 unde pedem referēs paene est oblitā pharetram
 440 tollere cum tēlīs et quem suspenderat arcum.
 Ecce, suō comitāta chorō Dictynna per altum
 Maenalōn ingrediēns et caede superbā ferārum
 adspicit hanc vīsamque vocat: clāmāta refūgit
 et timuit prīmō, nē Iuppiter esset in illā;
 445 sed postquam pariter nymphās incēdere vīdit,
 sēnsit abesse dolōs numerumque accessit ad hārum.
 heu! quam difficile est crīmen nōn prōdere vultū!
 vix oculōs attollit humō nec, ut ante solēbat,
 iūncta deae laterī nec tōtō est agmine prīma,
 450 sed silet et laesī dat signa rubōre pudōris;

et, nisi quod virgō est, poterat sentīre Diānā
 mīlle notīs culpam: nymphae sēnsisse feruntur.
 orbe resurgēbant lūnāria cornua nōnō,
 cum dē vēnātū frāternīs languida flammīs,
 455 nacta nemus gelidum dea, quō cum murmure lābēns
 ībat et attrītās versābat rīvus harēnās.
 ut loca laudāvit, summās pede contigit undās;
 hīs quoque laudātīs ‘procul est’ ait ‘arbiter omnis:
 nūda superfūsīs tinguāmus corpora lymphīs!’
 460 Parrhasis ērubuit; cūnctae vėlāmina pōnunt;
 ūna morās quaerit: dubitantī vestis adēmp̄ta est,
 quā positā nūdō patuit cum corpore crīmen.
 attonitae manibusque uterum cėlāre volentī
 ‘ī procul hinc’ dīxit ‘nec sacrōs pollue fontīs!’
 465 Cynthia dēque suō iussit sēcēdere coetū.
 Sēnserrat hoc ōlim magnī māt̄rōna Tonantis
 distuleratque gravēs in idōnea tempora poenās.
 causa morae nūlla est, et iam puer Arcas (id ipsum
 indoluit Iūnō) fuerat dē paelice nātus.
 470 quō simul obvertit saevam cum lūmine mentem,
 ‘scīlicet hoc etiam restābat, adultera’ dīxit,
 ‘ut fēcunda forēs, fieretque iniūria partū
 nōta, Iovisque meī testātum dēdecus esset.
 haud inpūne ferēs: adimam tibi namque figūram,
 475 quā tibi, quāque placēs nostrō, inportūna, marītō.’

dīxit et adversam prēnsīs ā fronte capillīs
 strāvit humī prōnam. tendēbat bracchia supplex:
 bracchia coepērunt nigrīs horrēscere villīs
 curvārīque manūs et aduncōs crēscere in unguīs
 480 officiōque pedum fungī laudātaque quondam
 ōra Iovī lātō fierī dēfōrmia rictū.
 nēve precēs animōs et verba precantia flectant,
 posse loquī ēripitur: vōx īrācunda mināxque
 plēnaque terrōris raucō dē gutture fertur;
 485 mēns antīqua tamen factā quoque mānsit in ursā,
 adsiduōque suōs gemitū testāta dolōrēs
 quālēscumque manūs ad caelum et sīdera tollit
 ingrātumque Iovem, nequeat cum dīcere, sentit.
 ā! quotiēns, sōlā nōn ausa quiēscere silvā,
 490 ante domum quondamque suīs errāvit in agrīs!
 ā! quotiēns per saxa canum lātrātibus ācta est
 vēnātrīxque metū vēnantum territa fūgit!
 saepe ferīs latuit vīsīs, oblīta quid esset,
 ursaque cōspectōs in montibus horruit ursōs
 495 pertimuitque lupōs, quamvīs pater esset in illīs.
 Ecce Lycāoniae prōlēs ignāra parentis,
 Arcas adest ter quīnque ferē nātālibus āctīs;
 dumque ferās sequitur, dum saltūs ēligit aptōs
 nexilibusque plagīs silvās Erymanthidas ambit,
 500 incidit in mātrem, quae restitit Arcade vīsō

et cognōscentī similis fuit: ille refūgit
 inmōtōsque oculōs in sē sine fīne tenentem
 nescius extimuit propiusque accēdere aventī
 vulnificō fuerat fixūrus pectora tēlō:
 505 arcuit omnipotēns pariterque ipsōsque nefāsque
 sustulit et pariter raptōs per inānia ventō
 inposuit caelō vīcīnaque sīdera fēcit.
 Intumuit Iūnō, postquam inter sīdera paelex
 fulsit, et ad cānam dēscendit in aequora Tēthyn
 510 Ōceanumque senem, quōrum reverentia mōvit
 saepe deōs, causamque viae scītantibus īnfit:
 ‘quaeritis, aetheriīs quārē rēgīna deōrum
 sēdibus hūc adsim? prō mē tenet altera caelum!
 mentior, obscurum nisi nox cum fēcero orbem,
 515 nūper honōrātās summō, mea vulnera, caelō
 vīderitis stēllās illīc, ubi circulus axem
 ultimus extrēmum spatiōque brevissimus ambit.
 et vērō quisquam Iūnōnem laedere nōlit
 offēnsamque tremat, quae prōsum sōla nocendō?
 520 ō ego quantum ēgī! quam vasta potentia nostra est!
 esse hominem vetuī: facta est dea! sīc ego poenās
 sontibus inpōnō, sīc est mea magna potestās!
 vindicet antīquam faciem vultūsque ferīnōs
 dētrahat, Argolicā quod in ante Phorōnide fēcit
 525 cūr nōn et pulsā dūcit Iūnōne meōque

collocat in thalamō socerumque Lycāona sūmit?
 at vōs sī laesae tangit contemptus alumnae,
 gurgite caeruleō septem prohibēte triōnēs
 sīderaue in caelō stuprī mercēde receptā
 530 pellite, nē pūrō tinguātur in aequore paelex!’
 Dī maris adnuerant: habilī Sāturnia currū,
 ingreditur liquidum pāvōnibus aethera pictīs,
 tam nūper pictīs caesō pāvōnibus Argō,
 quam tū nūper erās, cum candidus ante fuissēs,
 535 corve loquāx, subitō nigrantīs versus in ālās.
 nam fuit haec quondam niveīs argentea pennīs
 āles, ut aequāret tōtās sine lābe columbās,
 nec servātūrīs vigilī Capitōlia vōce
 cēderet ānseribus nec amantī flūmina cyncō.
 540 lingua fuit damnō: linguā faciente loquācī
 quī color albus erat, nunc est contrārius albō
 Pulchrrior in tōtā quam Lārīsaea Corōnis
 nōn fuit Haemoniā: placuit tibi, Delphice, certē,
 dum vel casta fuit vel inobservāta, sed āles
 545 sēnsit adulterium Phoebēius, utque latentem
 dētegeret culpam, nōn exōrābilis index,
 ad dominum tendēbat iter. quem garrula mōtīs
 cōnsequitur pennīs, scītētur ut omnia, cornīx
 audītāque viae causā ‘nōn ūtile carpis’
 550 inquit ‘iter: nē sperne meae praesāgia linguae!’

quid fuerim quid simque vidē meritumque requīre:
 inveniēs nocuisse fidem. nam tempore quōdam
 Pallas Ericthonium, prōlem sine mātře creātam,
 clauserat Actaeō textā dē vīmine cistā
 555 virginibusque tribus geminō dē Cēcrope nātīs
 et lēgem dederat, sua nē sēcrēta vidērent.
 abdita fronde levī dēnsā speculābar ab ulmō,
 quid facerent: commissa duae sine fraude tuentur,
 Pandrosos atque Hersē; timidās vocat ūna sorōrēs
 560 Aglaurōs nōdōsque manū dīdūcit, et intus
 infāntemque vident adporrēctumque dracōnem.
 ācta deae referō. prō quō mihi grātia tālis
 redditur, ut dīcar tūtēlā pulsa Minervae
 et pōnar post noctis avem! mea poena volucrēs
 565 admonuisse potest, nē vōce perīcula quaerant.
 at, putō, nōn ultrō nēquīquam tāle rogantem
 mē petiit!—ipsa licet hoc ā Pallade quaerās:
 quamvīs irāta est, nōn hoc irāta negābit.
 nam mē Phōcaicā clārus tellūre Corōneus
 570 (nōta loquor) genuit, fueramque ego rēgia virgō
 dīvitibusque procīs (nē mē contemne) petēbar:
 fōrma mihī nocuit. nam cum per lītora lentīs
 passibus, ut soleō, summā spatiārer harēnā,
 vīdit et incaluit pelagī deus, utque precandō
 575 tempora cum blandīs absūmpsit inānia verbīs,

vim parat et sequitur. fugiō dēsumque relinquiō
 lītus et in mollī nēquīquam lassor harēnā.
 inde deōs hominēsque vocō; nec contigit ūllum
 vōx mea mortālem: mōta est prō virgine virgō
 580 auxiliumque tulit. tendēbam bracchia caelō:
 bracchia coepērunt levibus nigrēscere pennīs;
 reicere ex umerīs vestem mōlībar, at illa
 plūma erat inque cutem rādīcēs ēgerat īmās;
 plangere nūda meīs cōnābar pectora palmīs,
 585 sed neque iam palmās nec pectora nūda gerēbam;
 currēbam, nec, ut ante, pedēs retinēbat harēna,
 sed summā tollēbar humō; mox alta per aurās
 ēvehor et data sum comes inculpāta Minervae.
 quid tamen hoc prōdest, sī dīrō facta volūcrīs
 590 crīmine Nyctimenē nostrō successit honōrī?
 an quae per tōtam rēs est nōtissima Lesbon,
 nōn audīta tibi est, patrium temerāsse cubīle
 Nyctimenē? avis illa quidem, sed cōnscia culpae
 cōnspectum lūcemque fugit tenebrīsque pudōrem
 595 cēlat et ā cūctīs expellitur aethere tōtō.’
 Tālia dīcentī ‘tibi’ ait ‘revocāmina’ corvus
 ‘sint, precor, ista malō: nōs vānum spernimus ōmen.’
 nec coeptum dīmittit iter dominōque iacentem
 cum iuvene Haemoniō vīdisse Corōnida nārrat.
 600 laurea dēlāpsa est audītō crīmine amantis,

et pariter vultusque deō plēctrumque colorque
 excidit, utque animus tumidā fervēbat ab irā,
 arma adsuēta capit flexumque ā cornibus arcum
 tendit et illa suō totiēns cum pectore iūncta
 605 indēvītātō trāiēcit pectora tēlō.
 icta dedit gemitum tractōque ā corpore ferrō
 candida pūniceō perfūdit membra cruōre
 et dīxit: ‘potuī poenās tibi, Phoebe, dedisse,
 sed peperisse prius; duo nunc moriēmur in ūnā.’
 610 hāctenus, et pariter vītā cum sanguine fūdit;
 corpus ināne animae frīgus lētāle secūtum est.
 Paenitet heu! sērō poenae crūdēlis amantem,
 sēque, quod audierit, quod sīc exārserit, ōdit;
 ōdit avem, per quam crīmen causamque dolendī
 615 scīre coāctus erat, nec nōn arcumque manumque
 ōdit cumque manū temerāria tēla sagittās
 conlāpsamque fovet sērāque ope vincere fāta
 nītitur et medicās exercet ināniter artēs.
 quae postquam frūstrā temptāta rogumque parārī
 620 vīdit et ārsūrōs suprēmīs ignibus artūs,
 tum vērō gemitus (neque enim caelestia tinguī
 ōra licet lacrimīs) altō dē corde petītōs
 ēdidit, haud aliter quam cum spectante iuencā
 lactentis vitulī dextrā librātus ab aure
 625 tempora discussit clārō cava malleus ictū.

ut tamen ingrātōs in pectora fūdit odōrēs
 et dedit amplexūs iniūstaque iūsta perēgit,
 nōn tulit in cinerēs lābī sua Phoebus eōsdem
 sēmina, sed nātum flammīs uterōque parentis
 630 ēripuit geminīque tulit Chīrōnis in antrum,
 spērantemque sībī nōn falsae praemia linguae
 inter avēs albās vetuit cōsistere corvum.
 Sēmifer intereā dīvīnae stirpis alumnō
 laetus erat mixtōque onerī gaudēbat honōre;
 635 ecce venit rutilīs umerōs prōtēcta capillīs
 filia centaurī, quam quondam nympha Chariclō
 flūminis in rapidī rīpīs ēnīxa vocāvit
 Ōcýroen: nōn haec artēs contenta paternās
 ēdidicisse fuit, fātōrum arcāna canēbat.
 640 ergō ubi vāticinōs concēpit mente furōrēs
 incaluitque deō, quem clausum pectore habēbat,
 adspicit īnfantem ‘tōtō’ que ‘salūtifēr orbī
 crēsce, puer!’ dīxit; ‘tibi sē mortālia saepe
 corpora dēbēbunt, animās tibi reddere adēptās
 645 fās erit, idque semel dīs indignantibus ausus
 posse dare hoc iterum flammā prohibēbere avīta,
 eque deō corpus fīēs exsanguē deusque,
 quī modo corpus erās, et bis tua fāta novābis.
 tū quoque, cāre pater, nunc īmortālis et aevīs
 650 omnībūs ut maneās nāscendī lēge creātus,

posse morī cupiēs, tum cum cruciābere dīrae
 sanguine serpentis per saucia membra receptō;
 tēque ex aeternō patientem nūmina mortis
 efficient, triplicēsque deae tua fila solvent.’
 655 restābat fātīs aliquid: suspīrat ab īmīs
 pectoribus, lacrimaeque genīs lābuntur abortae,
 atque ita ‘praevertunt’ inquit ‘mē fāta, vetorque
 plūra loquī, vōcisque meae praecūdītur ūsus.
 nōn fuerant artēs tantī, quae nūminis īram
 660 contrāxere mihi: māllem nescīsse futūra!
 iam mihi subdūcī faciēs hūmāna vidētur,
 iam cibus herba placet, iam lātīs currere campīs
 impetus est: in equam cognātaque corpora vertor.
 tōta tamen quārē? pater est mihi nempe bifōrmis.’
 665 tālia dīcentī pars est extrēma querellae
 intellēcta parum cōnfūsaque verba fuērunt;
 mox nec verba quidem nec equae sonus ille vidētur
 sed simulantis equam, parvōque in tempore certōs
 ēdidit hinnītūs et bracchia mōvit in herbās.
 670 tum digitī coeunt et quīnōs alligat unguēs
 perpetuō cornū levis ungula, crēscit et ōris
 et collī spatium, longae pars maxima pallae
 cauda fit, utque vagī crīnēs per colla iacēbant,
 in dextrās abiēre iubās, pariterque novāta est
 675 et vōx et faciēs; nōmen quoque mōnstra dedēre.

Flēbat opemque tuam frūstrā Philyrēius hērōs,
 Delphice, poscēbat. nam nec rescindere magnī
 iussa Iovis poterās, nec, sī rescindere possēs,
 tunc aderās: Ēlin Messēniaque arva colēbās.
 680 illud erat tempus, quō tē pāstōria pellis
 tēxit, onusque fuit baculum silvestre sinistrae,
 alterius dispār septēnīs fistula cannīs.
 dumque amor est cūrae, dum tē tua fistula mulcet,
 incūstōdītae Pyliōs memorantur in agrōs
 685 prōcessisse bovēs: videt hās Atlantide Maiā
 nātus et arte suā silvīs occultat abāctās.
 sēnserat hoc fūrtum nēmō nisi nōtus in illō
 rūre senex; Battum vīcīnia tōta vocābat.
 dīvitis hīc saltus herbōsaque pāscua Nēlēi
 690 nōbīliumque gregēs cūstōs servābat equārum.
 hunc tenuit blandāque manū sēdūxit et illī
 ‘quisquis es, hospes’ ait, ‘sī forte armenta requīret
 haec aliquis, vīdisse negā neu grātia factō
 nūlla rependātur, nitidam cape praemia vaccam!’
 695 et dedit. acceptā vōcēs hās reddidit hospes:
 ‘tūtus eās! lapis iste prius tua fūrta loquētur,’
 et lapidem ostendit. simulat Iove nātus abīre;
 mox redit et versā pariter cum vōce figūra
 ‘rūstice, vīdistī sī quās hōc līmite’ dīxit
 700 ‘īre bovēs, fer opem fūrtōque silentia dēme!

iūncta suō pretium dabitur tibi fēmina taurō.
 at senior, postquam est mercēs gemināta, ‘sub illīs
 montibus’ inquit ‘erunt,’ et erant sub montibus illīs.
 rīsīt Atlantiadēs et ‘mē mihi, perfide, prōdis?
 705 mē mihi prōdis?’ ait periūraque pectora vertit
 in dūrum silicem, quī nunc quoque dīcitur index,
 inque nihil meritō vetus est infāmia saxō.
 Hinc sē sustulerat paribus cādūcifer ālīs,
 Mūnychiōsque volāns agrōs grātamque Minervae
 710 dēspectābat humum cultīque arbusta Lycēi.
 illā forte diē castae dē mōre puellae
 vertice suppositō fēstās in Palladis arcēs
 pūra corōnātīs portābant sacra canistrīs.
 inde revertentēs deus adspicit āles iterque
 715 nōn agit in rēctum, sed in orbem curvat eundem:
 ut volucris vīsīs rapidissima mīluus extīs,
 dum timet et dēnsī circumstant sacra ministrī,
 flectitur in gŷrum nec longius audet abīre
 spemque suam mōtīs avidus circumvolat ālīs,
 720 sīc super Actaeās agilis Cyllēnius arcēs
 inclīnat cursūs et eāsdem circinat aurās.
 quantō splendidior quam cētera sīdera fulget
 Lūcifer, et quantō quam Lūcifer aurea Phoebē,
 tantō virginibus praestantior omnibus Hersē
 725 ībat eratque decus pompae comitumque suārum.

obstipuit fōrmā Iove nātus et aethere pendēns
 nōn secus exārsit, quam cum Baleārica plumbum
 funda iacit: volat illud et incandēscit eundō
 et, quōs nōn habuit, sub nūbibus invenit ignēs.
 730 vertit iter caelōque petit terrēna relictō
 nec sē dissimulat: tanta est fidūcia fōrmae.
 quae quamquam iūsta est, cūrā tamen adiuvat illam
 permulcetque comās chlamydemque, ut pendeat aptē,
 collocat, ut limbus tōtumque adpāreat aurum,
 735 ut teres in dextrā, quā somnōs dūcit et arcet,
 virga sit, ut tersīs niteant tālāria plantīs.
 Pars sēcrēta domūs ebore et testūdine cultōs
 trēs habuit thalamōs, quōrum tū, Pandrose, dextrum,
 Aglaurōs laevum, medium possēderat Hersē.
 740 quae tenuit laevum, venientem prīma notāvit
 Mercurium nōmenque deī scītārier ausa est
 et causam adventūs; cui sic respondit Atlantis
 Plēionēsque nepōs ‘ego sum, quī iussa per aurās
 verba patris portō; pater est mihi Iuppiter ipse.
 745 nec fingam causās, tū tantum fīda sorōrī
 esse velīs prōlisque meae mātertera dīcī:
 Hersē causa viae; faveās ōrāmus amantī.’
 adspicit hunc oculīs īsdem, quibus abdita nūper
 vīderat Aglaurōs flāvae sēcrēta Minervae,
 750 prōque ministeriō magnī sibi ponderis aurum

postulat: intereā tēctīs excēdere cōgit.

- Vertit ad hanc torvī dea bellica lūminis orbem
et tantō penitus trāxit suspīria mōtū,
ut pariter pectus positamque in pectore fortī
755 aegida concuteret: subit, hanc arcāna profāna
dētēxisse manū, tum cum sine māt্রে creātam
Lemnicolae stirpem contrā data foedera vīdit,
et grātamque deō fore iam grātamque sorōrī
et dītem sūmptō, quod avāra poposcerat, aurō.
760 prōtinus Invidiae nigrō squālentia tābō
tēcta petit: domus est īmīs in vallibus huius
abditā, sōle carēns, nōn ūllī pervia ventō,
trīstis et ignāvī plēnissima frīgoris et quae
igne vacet semper, cālīgine semper abundet.
765 hūc ubi pervēnit bellī metuenda virāgō,
cōnstitit ante domum (neque enim succēdere tēctīs
fās habet) et postēs extrēmā cuspide pulsat.
concussae patuēre forēs. videt intus edentem
vīpereās carnēs, vitiōrum alimenta suōrum,
770 Invidiam vīsāque oculōs āvertit; at illa
surgit humō pigrē sēmēsārumque relinquit
corpora serpentum passūque incēdit inertī.
utque deam vīdit fōrmāque armīsque decōram,
ingemuit vultumque ūna ac suspīria dūxit.
775 pallor in ōre sedet, maciēs in corpore tōtō.

nusquam rēcta aciēs, līvent rōbīgine dentēs,
 pectora felle virent, lingua est suffūsa venēnō;
 rīsus abest, nisi quem vīsī mōvēre dolōrēs;
 nec fruitur somnō, vigilantibus excitā cūrīs,
 780 sed videt ingrātōs intābēscitque videndō
 successūs hominum carpitque et carpitur ūna
 suppliciumque suum est. quamvīs tamen ōderat illam,
 tālibus adfāta est breviter Trītōnia dictīs:
 ‘infice tābe tuā nātārum Cēcropis ūnam:
 785 sīc opus est. Aglauros ea est.’ haud plūra locūta
 fūgit et inpressā tellūrem reppulit hastā.
 Illa deam oblīquō fugientem lūmine cernēns
 murmura parva dedit successūrumque Minervae
 indoluit baculumque capit, quod spīnea tōtum
 790 vincula cingēbant, adopertaque nūbibus ātrīs,
 quācumque ingreditur, flōrentia prōterit arva
 exūritque herbās et summa cacūmina carpit
 adflātūque suō populōs urbēsque domōsque
 polluit et tandem Trītōnida cōspicit arcem
 795 ingeniīs opibusque et fēstā pāce virentem
 vixque tenet lacrimās, quia nīl lacrimābile cernit.
 sed postquam thalamōs intrāvit Cēcrope nātae,
 iussa facit pectusque manū ferrūgine tīncta
 tangit et hāmātīs praecordia sentibus inplet
 800 īnspiratque nocēns vīrus piceumque per ossa

dissipat et mediō spargit pulmōne venēnum,
 nēve malī causae spatium per lātius errent,
 germānam ante oculōs fortūnātumque sorōris
 coniugium pulchrāque deum sub imāgine pōnit
 805 cūnctaque magna facit; quibus inrītata dolōre
 Cēcropis occultō mordētur et ānxia nocte
 ānxia lūce gemit lentāque miserrima tābe
 līquitur, et glaciēs incertō saucia sōle,
 fēlīcisque bonīs nōn lēnius ūritur Hersēs,
 810 quam cum spīnōsīs ignis suppōnitur herbīs,
 quae neque dant flammās lentōque vapōre cremantur.
 saepe morī voluit, nē quicquam tāle vidēret,
 saepe velut crīmen rigidō nārrāre parentī;
 dēnique in adversō venientem līmine sēdit
 815 exclūsūra deum. cui blandīmenta precēsque
 verbaque iactantī mītissima ‘dēsine!’ dīxit,
 ‘hinc ego mē nōn sum nisi tē mōtūra repulsō.’
 ‘stēmus’ ait ‘pactō’ vėlōx Cyllēnius ‘istō!’
 caelestīque forēs virgā patefēcit: at illī
 820 surgere cōnantī partēs, quāscumque sedendō
 flectimur, ignāvā nequeunt gravitāte movērī:
 illa quidem pugnat rēctō sē attollere truncō,
 sed genuum iūctūra riget, frīgusque per unguēs
 lābitur, et pallent āmissō sanguine vēnae;
 825 utque malum lātē solet inmedicābile cancer

- serpere et inlaesās vitiātīs addere partēs,
sīc lētālis hiems paulātim in pectora vēnit
vītālēsque viās et respīrāmina clausit,
nec cōnāta loquī est nec, sī cōnāta fuisset,
830 vōcis habēbat iter: saxum iam colla tenēbat,
ōraque dūruerant, signumque exsanguē sedēbat;
nec lapis albus erat: sua mēns īnfēcerat illam.
- Hās ubi verbōrum poenās mentisque profānae
cēpit Atlantiadēs, dictās ā Pallade terrās
835 linquit et ingreditur iactātīs aethera pennīs.
sēvocat hunc genitor nec causam fassus amōris
‘fide minister’ ait ‘iussōrum, nāte, meōrum,
pelle moram solitōque celer dēlābere cursū,
quaeque tuam mātrem tellūs ā parte sinistrā
840 suspicit (īndigenae Sīdōnida nōmine dīcunt),
hanc pete, quodque procul montānō grāmine pāscī
armentum rēgāle vidēs, ad lītora verte!’
dīxit, et expulsī iamdūdum monte iuencī
lītora iussa petunt, ubi magnī filia rēgis
845 lūdere virginibus Tyriīs comitāta solēbat.
nōn bene conveniunt nec in ūnā sēde morantur
maiestās et amor; scēptrī gravitāte relictā
ille pater rēctorque deum, cui dextra trisulcīs
ignibus armāta est, quī nūtū concutit orbem,
850 induitur faciem taurī mixtusque iuencīs

mūgit et in tenerīs fōrmōsus obambulat herbīs.
 quippe color nivis est, quam nec vestīgia dūrī
 calcāvēre pedīs nec solvit aquāticus auster.
 colla torīs exstant, armīs paleāria pendent,
 855 cornua vāra quidem, sed quae contendere possīs
 facta manū, pūrāque magis perlūcida gemma.
 nūllae in fronte minae, nec formīdābile lūmen:
 pācem vultus habet. mīrātur Agēnore nāta,
 quod tam fōrmōsus, quod proelia nūlla minētur;
 860 sed quamvīs mītem metuit contingere prīmō,
 mox adit et flōrēs ad candida porrigit ōra.
 gaudet amāns et, dum veniat spērāta voluptās,
 ōscula dat manibus; vix iam, vix cētera differt;
 et nunc adlūdit viridīque exsultat in herbā,
 865 nunc latus in fulvīs niveum dēpōnit harēnīs;
 paulātimque metū dēmtō modo pectora praebet
 virgineā plaudenda manū, modo cornua sertīs
 inpedienda novīs; ausa est quoque rēgia virgō
 nescia, quem premeret, tergō cōnsīdere taurī,
 870 cum deus ā terrā siccōque ā lītore sēnsim
 falsa pedum prīmīs vestīgia pōnit in undīs;
 inde abit ulterius mediūque per aequora pontī
 fert praedam: pavet haec lītusque ablāta relictum
 respicit et dextrā cornum tenet, altera dorsō
 inposita est; tremulae sinuantur flāmine vestēs.